

OPINIA

dotycząca wniosku o nadanie dr Markowi Cierpiałowi-Wolanowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

1. Podstawa opinii

Podstawę niniejszej opinii stanowi uchwała Rady Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego UMCS z dnia 14 lipca 2022 roku w sprawie powołania recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Markowi Cierpiałowi-Wolanowi w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz dostarczone dokumenty i materiały zapisane na elektronicznym nośniku danych zawierających:

- wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse;
- dane wnioskodawcy oraz dokumenty potwierdzające uzyskanie stopnia doktora;
- autoreferat;
- wykaz osiągnięć naukowych;
- oświadczenia o współautorstwie;
- monografię oraz kopie prac uznanych za najważniejsze osiągnięcie naukowe;
- potwierdzenia istotnej aktywności naukowej.

2. Podstawowe dane o Kandydacie

2.1. Uzyskane tytuły i stopnie naukowe

Dr Marek Cierpiał-Wolan jest absolwentem (1988) Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Filia w Rzeszowie, w której uzyskał tytuł zawodowy magistra w dziedzinie ekonomii i organizacji produkcji (specjalność ekonomika i organizacja przemysłu).

Po ukończeniu studiów kontynuował (1995 – 1998) pracę naukową w zakresie ekonomii w ramach 3-letnich studiów doktoranckich przy Kolegium Analiz Ekonomicznych SGH w Warszawie. W grudniu 1999 roku (21/12/1999) na mocy uchwały Kolegium Analiz Ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie na podstawie rozprawy *Równowaga i przejrzystość rynku* (promotor dr hab. Adam Noga, recenzenci: prof. dr hab. Urszula Grzełowska, prof. dr hab. Stefan Forlicz) oraz złożeniu przepisanych egzaminów uzyskał stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii.

Wymienione dokumenty zgodnie z art. 219 ust.1. pkt.1 Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” (Dz.U. z dnia 3 marca 2022 poz. 574) stanowi podstawę wniosku dr Marka Cierpiała-Wolana do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

2.2. Przebieg pracy naukowo-zawodowej

Głównym miejscem zatrudnienia i pracy naukowej dr Marka Cierpiąła-Wolana od 2018 roku do chwili obecnej jest Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Ekonomii i Finansów (dawniej Wydział Ekonomii). W Katedrze Metod Ilościowych i Informatyki Gospodarczej zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w grupie badawczo-dydaktycznej. Poza Uniwersytetem Rzeszowskim Kandydat współpracował również z UMCS w Lublinie, Filia w Rzeszowie oraz w Wyższej Szkole Zarządzania w Rzeszowie, Wydział Zarządzania i Marketingu (Szkoła funkcjonowała pod patronatem SGH).

Ważne miejsce w pracy naukowej i zawodowej Kandydata zajmuje również wieloletnia współpraca z ośrodkami akademickimi i towarzystwami naukowymi Ukrainy (Instytut Badań Regionalnych Narodowej Akademii Nauk Ukrainy – NANU, Lwowski Uniwersytet Naukowy im. Iwana Franki, Wydział Ekonomiczny) i Słowacji (Słowackie Towarzystwo Statystyczne i Demograficzne, Wyższa Międzynarodowa Szkoła Biznesu w Preszowie – VŠMP ISM). Efektem aktywności w obszarze badań regionalnych były krótkoterminowe staże naukowe odbywane w ośrodkach, z którymi współpracował Habilitant oraz w ramach zaproszenia jako *visiting professor* North China University of Technology (5-11.11.2008).

Efektem współpracy naukowej ze środowiskiem ukraińskim był realizowany pod kierownictwem dr Cierpiąła-Wolana projekt badawczy *”Wykorzystanie wielu metod badawczych na przykładzie zintegrowanych badań podróży”* oraz znaczący udział w tworzeniu (2013) Naukowo-Informacyjno-Statystycznego Klastra Transgranicznego *Infostat Ukraina-Polska* jako ośrodka realizującego wspólne projekty badawcze oraz pogłębianie współpracy naukowej między uczelniami wyższymi i centrami naukowymi w celu zwiększania konkurencyjności i innowacyjności polsko-ukraińskiego obszaru transgranicznego.

3. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

3.1. Ocena ilościowa dorobku naukowego i badawczego

Z zamieszczonych w przesłanej przez dr Marka Cierpiąła-Wolana dokumentacji i danych naukometrycznych (zestawienie sporządzone przez Bibliotekę Uniwersytetu Rzeszowskiego, stan na 07.04.2022) wynika, iż na ogólny dorobek naukowy składa się 93 pozycje, w tym 92 opublikowane po uzyskaniu stopnia doktora.

Spośród 92 pozycji punktowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, obecnie Ministerstwo Edukacji i Nauki, 6 artykułów opublikowanych w czasopiśmie uzyskało wartość wskaźnika Impact Factor 14,023 z łączną liczbą przyznanych punktów 675. Na pozostałą część osiągnięć naukowo-badawczych składają się 33 artykuły z łączną punktacją 384, 41 rozdziałów w podręcznikach, w tym 17 międzynarodowych oraz autorstwo 17 monografii (616 punktów Ministerstwa). Do osiągnięć naukowych należy także zaliczyć redakcję 6 wieloautorskich opracowań zwartych, w tym 4 w języku angielskim. Należy również dodać, iż publikacje Kandydata są cytowane (bez autocytowań) w czterech najważniejszych bazach: (1) Web of Science – 20, h-indeks: 2; (2) SCOPUS – 21, h-indeks:3; (3) Google Scholar – 178, h-indeks: 8; (4) BazEkon -25, h-indeks:2.

Większość prac była wykonana we współautorstwie z różnym kreatywnym udziałem Habilitanta. W przypadku kilku najważniejszych prac wg załączonych oświadczeń udział ten wynosił od 33%

O aktywności naukowej Kandydata mogą świadczyć także:

- realizacji 15 międzynarodowych i krajowych projektów badawczych projektów i grantów finansowanych m.in. przez Komisję Europejską, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, NCBiR, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w których najczęściej pełnił funkcję eksperta lub koordynatora zespołu oraz 2 granty (ekspert i koordynator) i jeden projekt (kierownik) będące w trakcie realizacji;
- udział w licznych konferencjach: 12 międzynarodowych i 15 międzynarodowych o zasięgu krajowym oraz seminariach naukowych prezentując swoje osiągnięcia naukowe;
- współredagowanie 4 monografii naukowych;
- udział w opracowaniu 6 raportów z projektów badawczo-rozwojowych prezentowanych na odpowiednich stronach Internetowych;
- zrecenzowanie 9 opracowań naukowych: w czasopiśmie zagranicznych (3), czasopiśmie polskich (3) oraz 3 monografii.

Podsumowując tę część oceny należy stwierdzić, dorobek naukowo-badawczy dr Marka Cierpiały-Wolana jest ściśle związany z głównymi nurtami zainteresowań Kandydata i pod względem ilościowym jest znaczący oraz wystarczający dla uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

3.2. Ocena wskazanych przez Kandydata najważniejszych osiągnięć naukowo-badawczych – ocena monografii „*Modelowanie transgranicznych aspektów rozwoju terytorialnego. Studium przypadku – województwo podkarpackie i obwód lwowski*” (Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2022)

Zainteresowania naukowo-badawcze dr Marka Cierpiały-Wolana od początku pracy zawodowej skoncentrowane były na problemach ekonomicznych i społecznych obszarów transgranicznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na obszar polsko-ukraiński. W ramach prowadzonych wieloletnich prac wyłoniły się dwa podstawowe nurty dociekań naukowo-badawczych.

W pierwszym nurcie badawczym można wyróżnić prace dotyczące przestrzennego zróżnicowania poziomu rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem obszarów transgranicznych. Natomiast w drugim nurcie prac szczególną uwagę zwrócono na metody integracji wielu źródeł informacji i ich dostępu do wielkich zbiorów danych.

Oba wymienione nurty dociekań naukowych odnoszą się do koncepcji obszarów transgranicznych jako współczesnego ujęcia terytorium i jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Natomiast uzyskane wyniki wskazują na celowość interpretowania przestrzeni jako relacji i aktywności lokalnych aktorów w połączeniu z kapitałem instytucjonalnym i społecznym.

Podsumowaniem wieloletnich prac w obu nurtach badawczych jest autorska monografia pt. „*Modelowanie transgranicznych aspektów rozwoju terytorialnego. Studium przypadku – województwo podkarpackie i obwód lwowski*” (Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2022, s. 345). Dzieło to zostało wskazane przez dr Marka Cierpiały-Wolana jako osiągnięcie stanowiące znaczny wkład autora w rozwój dziedziny nauk społecznych, dyscypliny ekonomia i finanse.

Głównym motywem podjętych prac badawczych było rozpoznanie potencjału rozwojowego dwóch obszarów transgranicznych (województwa podkarpackiego i obwodu lwowskiego) z uwzględnieniem współczesnych nurtów ekonomii regionalnej traktującej

terytorium nie tylko z perspektywy analiz makro- czy mezo-ekonomicznych, ale także wskazujących na ważność podejścia mikro-terytorialnego i mikro-behawioralnego (s.10).

W uzasadnieniu wyboru tych obszarów Autor monografii wymienia m.in. strategiczne znaczenie polityczne i makroekonomiczne, specyficzne cechy mieszkańców pogranicza w kształtowaniu relacji ekonomiczno-społecznych, specyficzną lokalizację obszarów w pobliżu granicy w odniesieniu do centrów rozwojowych, dobre skomunikowanie obszarów o największej liczbie przejść granicznych na odcinku polsko-ukraińskim oraz uwarunkowania historyczne (s.11, 12).

Przyjęte kryteria wyznaczyły zakres wieloletnich badań nad czynnikami rozwoju obszaru transgranicznego oraz subiektywnych i obiektywnych aspektów jakości życia jego mieszkańców (s.13). Jako główny cel szeroko zakrojonych badań teoretycznych i empirycznych przyjęto „... *identyfikację i charakterystykę specyficznych czynników rozwoju terytorialnego na zdelimitowanym polsko-ukraińskim obszarze granicznym, a także na ich oddziaływanie na procesy rozwoju społecznego ze szczególnym uwzględnieniem różnych aspektów jakości życia.* (s.16).

Uzupełnieniem tego celu były trzy cele szczegółowe: poznawczy (usystematyzowanie wiedzy w odniesieniu do wzrostu oraz rozwoju regionalnego i lokalnego, roli kapitału terytorialnego w rozwoju obszarów transgranicznych), metodyczny (wypracowanie nowego podejścia do analizy i modelowania rozwoju terytorialnego na obszarach transgranicznych), aplikacyjny (oszacowanie wpływu wyróżnionych procesów zachodzących na obszarach transgranicznych na rozwój lokalny, regionalny i ogólnokrajowy).

Nie bez znaczenia dla konstrukcji ostatecznej struktury ocenianej monografii było zweryfikowanie siedmiu szczegółowych hipotez badawczych dotyczących:

- istotnego wpływu skali przepływów transgranicznych na procesy wzrostu gospodarczego obu obszarów (H1),
- występowania paradoksu zadowolenia wynikającego z porównania subiektywnej i obiektywnej oceny jakości życia (H2),
- specyficznego wzorca zachowań gospodarstw domowych pod wpływem procesów transgranicznych (H3),
- specyfiki obszarów transgranicznych sprzyjającej dynamicznemu rozwojowi społeczeństwa informacyjnego (H4),
- wpływu kapitału społecznego na wzrost PKB na badanych obszarach transgranicznych (H5),
- występowania na zdelimitowanym obszarze transgranicznym nierówności w obiektywnej i subiektywnej ocenie warunków mieszkaniowych (H6) oraz
- ujawniania się niewykorzystanego potencjału w zakresie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Tak sformułowane hipotezy badawcze odzwierciedlają kierunki współczesnych badań prowadzonych przez różne gremia zarówno praktyków jak i teoretyków w zakresie rozwoju regionalnego, z uwzględnieniem szczególnej roli jaką pełnią obszary transgraniczne lub przygraniczne. Ponadto uporządkowany przegląd problematyki wybranych prac badawczych umożliwił Habilitantowi zaprezentowanie własnych, autorskich rozwiązań z zastosowaniem odpowiednich metod analiz ilościowych, zarówno tych klasycznych jak i bardziej zaawansowanych. Stąd też zakres prowadzonych prac obejmował problemy związane z rolą przepływów transgranicznych, znaczeniem kapitału terytorialnego i społecznego oraz jakości życia mieszkańców w rozwoju badanych polsko-ukraińskich obszarów transgranicznych.

Oceniana monografia pt. „*Modelowanie transgranicznych aspektów rozwoju terytorialnego. Studium przypadku – województwo podkarpackie i obwód lwowski*” składa się

z Wstępu, sześciu zasadniczych rozdziałów (wśród których można wyróżnić warstwę teoretyczną i empiryczną), Zakończenia, obszernej Bibliografii, Aneksu zawierającego odpowiednie załączniki prezentujące wyniki obliczeń statystycznych i kwestionariusz wywiadu badania dobrostanu gospodarstwa domowego, oraz Spisu tabel i rysunków.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym „*Rozwój gospodarczy w wymiarze przestrzennym*” dr Marek Cierpień-Wolan skoncentrował się na omówieniu wybranych istotnych problemów związanych nie tylko z genezą rozwoju i wzrostu gospodarczego, ale także uwzględnił istotne czynniki takie jak rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz zasób kapitału intelektualnego i społecznego. Autor podkreśla, iż „... *Istnieje powszechne przekonanie, że proces rozpowszechniania się wiedzy i dzielenia się wiedzą w społeczeństwie na poziomie mikro-, mezo- i makroskali zależy od kapitału intelektualnego*” (s.46). Przyjęcie tej tezy wskazuje, iż ważnym kierunkiem dalszych prac badawczych z zakresu rozwoju obszarów transgranicznych jest skoncentrowanie się na powiązaniach wiedzy i przestrzeni w definiowaniu regionów uczących się z uwzględnieniem współczesnych nurtów w ekonomii regionalnej.

W rozdziale drugim zatytułowanym „*Specyfika rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych*” dr Marek Cierpień-Wolan na podstawie przeglądu prac badawczych wyodrębnił, ważne z punktu widzenia autorskich badań, trzy kryteria delimitacji obszarów transgranicznych: miejsce dokonywania zakupów, miejsca zakupów osób podróżujących do sąsiednich krajów oraz współrzędne gospodarstw domowych odbywających podróże do krajów sąsiednich czy kryterium zamieszkania rezydentów.

Przyjęte kryteria delimitacji umożliwiły Autorowi wyznaczenie (1) powiatów strefy przygranicznej województwa podkarpackiego oraz (2) rejonów przygranicznych obwodu lwowskiego (s.79) a także na dokonanie oceny sytuacji demograficznej z zastosowaniem klasyfikacji Webba. Efektem końcowym badań było wykazanie niekorzystnych przemian demograficznych w latach 2015 i 2019 przejawiających się zmniejszaniem się przyrostu naturalnego i rosnącego ujemnego salda migracji (s.82).

Kolejnym kierunkiem dociekań naukowych Habilitanta była ocena skali przepływów i powiązań transgranicznych, takich jak powiązania społeczne, instytucjonalne czy biznesowe i ich wpływ na rozwój ekonomiczny badanych obszarów. Ponadto analizowano specyficzne zachowania gospodarstw domowych w zakresie transferów prywatnych na równowagę budżetową na polsko-ukraińskim obszarze transgranicznych. Wyniki autorskich badań wykazały, iż „... *w grupie gospodarstw „dających i biorących” na Podkarpaciu przeważają wartościowo darczyńcy. Natomiast w obwodzie lwowskim ta grupa dominuje w strukturze gospodarstw objętych transferami ... może to świadczyć o dużej skali transakcji w szarej strefie, związanych przede wszystkim z handlem przygranicznym i pracą Ukraińców w Polsce*” (s.111).

Podsumowaniem wielokierunkowych badań była autorska propozycja definicji klastra transgranicznego wraz z platformą informacyjną jako warunku koniecznego dla dynamicznego rozwoju wyróżnionych obszarów. Na uwagę zasługują rozważania dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i niewykorzystania potencjału współpracy transgranicznej w zakresie produkcji biogazu. Problem ten nabiera szczególnego znaczenia w obecnej sytuacji geopolitycznej a wyniki uzyskane przez Habilitanta mogą stanowić wskazówkę do ustalania przyszłych strategii rozwojowych badanych obszarów transgranicznych.

Rozdział trzeci poświęcony jest syntetycznej ocenie rozwoju jednostek przestrzennych na obszarach transgranicznych. W rozdziale tym poddano szczegółowej analizie warunki życia ludności na obszarach transgranicznych oraz społeczne i środowiskowe aspekty życia ludności z zastosowaniem klasycznych mierników taksonomicznych, do konstrukcji których

wykorzystano wskaźniki cząstkowe określające dobrostan zaproponowane przez OCED (s.121).

Do oceny obiektywnych warunków jakości życia i warunków materialnych mieszkańców na obszarach transgranicznych zastosowano analizę skupień obejmującą metody grupowania hierarchicznego i metody uczenia maszynowego. Na szczególną uwagę zasługuje krytyczne podejście do zastosowania różnych mierników oceniających jakość wyróżnionych klastrów dla roku 2015 i 2019 i ich wpływu na wyniki analiz porównawczych oraz wnioski z nich wynikające.

Podsumowując tę część badań empirycznych Habilitant stwierdza, że „... dla badanych grup wskaźników, zarówno metody aglomeracyjne, jak i metody uczenia maszynowego wskazywały na podobną liczbę uzyskanych klastrów” (s.150), co wskazuje na wielokierunkowe zmiany społeczno-gospodarcze na badanym obszarze transgranicznym.

Zastosowane przez Habilitanta metody analizy ilościowej, w tym modelu ekonometrycznego, umożliwiło „... wykazanie wpływu kapitału terytorialnego i społeczeństwa informacyjnego na zmniejszenie dysproporcje w generowaniu PKB per capita między badanymi strefami województwa podkarpackiego, a jednocześnie nasiliło je między strefami obwodu lwowskiego. Ponadto strefa przygraniczna Podkarpacia uzyskała najwyższy mnożnik generowania PKB z kapitału terytorialnego i wskaźnika społeczeństwa informacyjnego.” (s.172).

W kolejnym rozdziale czwartym dr Marek Cierpień-Wolan skoncentrował się na analizie subiektywnych i obiektywnych wymiarach jakości życia na obszarach transgranicznych. Przegląd krajowej i zagranicznej literatury stanowił podstawę autorskich, kwestionariuszowych badań dotyczących subiektywnej oceny jakości życia na obszarach polsko-ukraińskich.

Przeprowadzone badanie było badaniem reprezentatywnym, do którego dobór (warstwowy) i alokacja próby zostały przygotowane przy wykorzystaniu operatów będących w posiadaniu urzędów statystycznych Polski i Ukrainy (s.195-198). Badanie przeprowadzono w roku 2015 i 2019 uzyskując rzeczywiste dane, które stały się podstawą wielokierunkowych analiz ilościowych m.in. wykorzystanie metod statystyki przestrzennej - statystyki I - Morana w celu wykazania współzależności przestrzennej miar subiektywnej i obiektywnej oceny jakości życia. Istnienie autokorelacji przestrzennej umożliwiło identyfikację globalnych oraz lokalnych klastrów przestrzennych charakterystycznych dla roku 2015 i 2019. Szczegółowe wyniki badań prezentowane są również na odpowiednich wykresach, które dobrze charakteryzują występujące zależności i wskazują na specyfikę obszaru transgranicznego i istnienie dwóch dużych przejść granicznych.

Uzupełnienie analiz przestrzennych dotyczących oceny obiektywnej i subiektywnej stanowi potęgowy i liniowy model miękki. Za punkt wyjścia do konstrukcji modelu teoretycznego Habilitant przyjął zmodyfikowaną we wcześniejszych etapach badań zmodyfikowaną koncepcję OCED. W modelu dotyczącym nieobserwowalnej zmiennej jakości życia możliwe było wyodrębnienie takich zmiennych jak: materialne warunki życia, społeczne i środowiskowe aspekty życia i subiektywny dobrostan. Podstawę estymacji parametrów i wartości wymienionych zmiennych ukrytych stanowiły dane pochodzące zarówno z roczników statystycznych obwodu lwowskiego, Banku Danych Lokalnych GUS oraz wyniki badania ankietowego dobrostanu ludności przeprowadzonego w roku 2015 i 2019 w Polsce i na Ukrainie.

Wieloetapowe postępowanie badawcze wykazało, iż nieobserwowalna zmienna jakość życia „... integrująca materialne warunki życia, społeczne i środowiskowe aspekty jakości życia

Oceniając osiągnięcia naukowe prezentowane w poszczególnych rozdziałach monografii dr Marka Cierpiaty-Wolana należy wskazać na szereg autorskich i wielowątkowych ujęć roli obszarów polsko-ukraińskich i ich znaczenia dla rozwoju terytorialnego. Ważnym elementem podjętych badań był uporządkowany przegląd literatury z zakresu ekonomii regionalnej z uwzględnieniem teorii wzrostu i rozwoju regionalnego i lokalnego oraz integracja różnych źródeł informacji statystyki publicznej, rejestrów administracji publicznej *big data* oraz wyników autorskich badań kwestionariuszowych. Wieloletnie doświadczenie w zakresie prowadzenia badań naukowych, dobra znajomość metod analizy ilościowej (m.in. metod taksonomii, statystyki przestrzennej, modelowania ekonometrycznego i modelowania miękkiego) umożliwiło identyfikację i charakterystyki specyficznych czynników rozwoju terytorialnego mających znaczenie praktyczne dla kreowania odpowiedniej polityki ekonomicznej i społecznej.

Reasumując, monografię dr Marka Cierpiaty-Wolana można uznać za osiągnięcie naukowe wnoszące wkład w rozwój dyscypliny ekonomia, ze szczególnym uwzględnieniem ekonomii regionalnej.

3.3. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Wieloletnie prace badawcze dr Marka Cierpiaty-Wolana związane były z dwoma zasadniczymi problemami: analizą wpływu przestrzennego zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego ze szczególnym uwzględnieniem obszarów transgranicznych oraz możliwością i sposobami integracji wielu źródeł danych o różnym charakterze i wielkości zbiorów danych.

W pierwszym nurcie badań, jako prace wnoszące istotny wkład w rozwój dziedziny nauk społecznych Habilitant wskazał 12 pozycji, wśród których znajdowało się siedem indywidualnych opracowań, pozostałe były wynikiem prac zespołowych ze znaczącym udziałem Kandydata. Problematyka większości wskazanych opracowań pokrywała się z treścią odpowiednich rozdziałów wcześniej ocenianej monografii i dotyczyła obszarów polsko-ukraińskich, co może świadczyć o słabej stronie takiego podejścia.

W nurcie badań przestrzennych dotyczących analiz procesów społeczno-ekonomicznych obszarach transgranicznych na uwagę zasługuje artykuł „*Processes In Transborder Areas – Significant on The Economic Growth* (Statistic in Transition New Series. Autumn 2013, vol.14, No 3, pp. 399-428), w którym Autor wykazał znaczenie procesów transgranicznych jako ważnych czynników wzrostu gospodarczego regionów, podkreślając wpływ zróżnicowania potencjału społecznego i ekonomicznego na saldo płatnicze badanych obszarów przygranicznych i wielkość PKB. Szczegółowej analizie poddano obszary graniczne z krajami europejskimi, z którymi Polska ma granice zewnętrzne i wewnętrzne wykorzystując różne rodzaje informacji statystycznych (s. 405) będących podstawą estymacji modelu wielorównaniowego. W wyniku przeprowadzonych badań wykazano (s. 423) wzrost aktywności ekonomicznej i przedsiębiorczości i ich wpływ na wzrost bilansu płatniczego obszarów przygranicznych Polski oraz jego udziału w PKB (2008 – 2012).

Oceniając pozostały dorobek naukowy dr Marka Cierpiaty-Wolana i jego wpływ na rozwój dyscyplin ekonomii i finansów należy również wskazać współautorski artykuł „*Factors shaping the financial capability of low-income consumers from rural regions of Poland*” International Journal of Consumer Studies, 2019, 43 (2), s.187–198; (współautor Tomasz Potocki). Autorzy odwołując się do teorii zachowania konsumentów i ekonomii behawioralnej stosując odpowiednie narzędzia analizy wielowymiarowej, takiej jak indeks zdolności finansowej Xiao, jednokierunkowa ANOVA czy też model regresji wielokrotnej. Podstawę tej analizy stanowiła próba gospodarstw domowych regionu podkarpackiego o niskich dochodach

4. Odbyte staże w instytutach naukowych i wizyty studyjne

Do zakresu działalności naukowej dr Marka Cierpiąła-Wolana można zaliczyć krótkie staże naukowo-dydaktyczne w takich ośrodkach jak North China University of Technology, School of Economics and Management (05-11.11.2018), University of California, Berkeley, Department of Statistics, USA (02-10.11.2015) oraz Staffordshire University, Faculty of Business, Education and Law (Wielka Brytania 5-10.05.2014). W trakcie pobytów Kandydat prowadził seminaria i wykłady z zakresu problematyki swoich dociekań naukowych zarówno dla studentów jak i kadry naukowej. Efektem tych pobytów była współpraca naukowa oraz międzynarodowa wymiana studentów tych uczelni i Uniwersytetu Rzeszowskiego.

W ramach realizacji projektów w latach 2003-2018 Habilitant odbył wizyty studyjne w instytucjach naukowych w Słowenii (Lublijana), Hiszpanii (Madryt), Wielkiej Brytanii (Londyn), Szwecji (Sztokholm), Finlandii (Helsinki), Francji (Marsylia, Lyon, Reims, Paryż). Celem tych wizyt było pogłębienie wiedzy z zakresu pozyskiwania informacji statystycznych z różnych źródeł danych i ich wykorzystania w analizach procesów społeczno-ekonomicznych.

5. Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Do aktywności naukowej po roku 2000 należy udział dr Marka Cierpiąła-Wolana w radach naukowych i komitetach redakcyjnych czasopism polskich i zagranicznych o profilu zgodnym z kierunkiem zainteresowań badawczych i zawodowych.

Długoletnia współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym oraz Polskim Towarzystwem Statystycznym związana jest z czasopismem *Wiadomości Statystyczne* i pełnieniem różnych funkcji jako: członek rady programowej (2000-2005), członek kolegium redakcyjnego (2005- nadal) oraz redaktor naczelny (2016- nadal).

Natomiast w drugim czasopiśmie o charakterze międzynarodowym wydawanym wspólnie przez PTS i GUS, tzn. „*Statistics in Transition*” *New Series* pełni funkcję sekretarza naukowego (2007 – nadal).

Współpraca z innymi czasopismami zagranicznymi związana jest z dwoma czasopismami wydawanymi na Ukrainie: *Economic Forum* (członek kolegium redakcyjnego od 2016 –nadal), oraz *Statistics of Ukraine* (członek kolegium redakcyjnego od 20017- nadal) a także z *Perspectives. Journal on Economic Issues*, (kwartalnik wydawany przez International School of Management Prešov, Słowacja; członek kolegium redakcyjnego od 2022 r.-nadal) Natomiast w czasopiśmie międzynarodowym: *Transborder Economics*, wydawanym przez Uniwersytet Rzeszowski, Habilitant pełni od roku 2016 funkcję zastępcy redaktora naczelnego.

6. Współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym i udział w zespołach eksperckich lub konkursowych

Współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym polegała na prowadzeniu warsztatów promujących naukę, organizacji tematycznych konferencji i seminariów. Współpraca z otoczeniem gospodarczym obejmowała takie instytucje, jak: Izba Przemysłowo-Handlowa w Rzeszowie, Instytut Studiów Wschodnich. Natomiast współpraca z przedsiębiorcami polegała na świadczeniu zindywidualizowanych usług doradczych dla przedsiębiorstw budowlanych dotyczących poprawy efektywności energetycznej i optymalizacji działań inwestycyjnych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Wniosek końcowy oceny

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione informacje o Kandydacie, Jego dorobku naukowo- badawczym, dydaktycznym i organizacyjnym oraz całość przesłanej dokumentacji stwierdzam, iż dr Marek Cierpiąła-Wolan zgodnie z obowiązującą Ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z dnia 3 marca 2022 poz.574) spełnia wystarczająco warunki o stopniach i tytułach określone art. 219 ust.1.pkt. 1 i pkt.2. o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. W szczególności posiada:

- znaczne osiągnięcia naukowe ze szczególnym uwzględnieniem wskazanych najważniejszych publikacji, w tym monografii pt. „*Modelowanie transgranicznych aspektów rozwoju terytorialnego. Studium przypadku – województwo podkarpackie i obwód lwowski*”, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2022, upoważniających do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse,
- doświadczenie w kierowaniu zespołami badawczymi realizującymi projekty finansowane w drodze konkursów,
- znaczne osiągnięcia dydaktyczne oraz w opiece naukowej i kształcenia kadr naukowych pełniąc funkcję promotora pomocniczego w przewodzie zakończonym nadaniem stopnia doktora,
- doświadczenie organizacyjne i badawcze we współpracy naukowej z praktyką i administracją publiczną,
- wniósł wkład w umiędzynarodowienie wyników swoich badań dotyczących problemów społecznych i ekonomicznych obszarów transgranicznych poprzez publikacje w języku angielskim i uczestnictwo w warsztatach, seminariach i konferencjach międzynarodowych,
- osiągnięcia w zakresie integracji danych pochodzących z różnych źródeł i zastosowania zaawansowanych metod analiz ilościowych.

W związku z powyższym przedkładam Komisji Habilitacyjnej wniosek o dopuszczenie dr Marka Cierpiąła -Wolana do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie ekonomia i finanse.

Łódź, dn. 8.11.2022

